19/6/83

EL LLENGUATGE

El prestigi

Encara que no se'n deu recordar, perquè ens ha dit algun cop que sol oblidar el que escriu, el fet innegable és que el nostre company Espinàs va publicar, ara fa cosa de vint-i-cinc anys, un conte que es deia «El prestigi». Ens en recordem molt bé. I recordem més o menys la frase amb què es clou, però no prou per a transcriure-la de memòria. No ens costa gaire de localitzar-la en el recull en què va aparèixer el conte indicat *(Varietés)*. Resula que no és l'última frase del relat sinó la penúltima, però per al nostre propòsit és igual. La frase, transcrita fidelment, diu així: *No es pensi, és una bellíssima persona, i aquí a la ciutat té molt... d'això, prestigi..., sap?*

¿Què passaria si introduíem en la frase que acabem de transcriure una petita alteració i la deixàvem així:... *i aquí a la ciutat té molt... d'això, bona imatge... sap?* Doncs que diríem, sembla, exactament el mateix però fent servir una expressió que ara s'estila. I, sens dubte, són molts els qui, si havien de redactar avui un breu text com aquest, recorrerien, sense que això constituís cap tria deliberada, a *bona imatge* en lloc de *prestigi*. Perquè el cas és aquest: normalment, que hom hagi encunyat una nova expressió lingüística, no vol pas dir que respongui a un concepte també nou, tal com algú creu il·lusionadament. Més modestament, la nova expressió no fa sinó substituir-ne o arraconar-ne una altra de ja existent, encara que hom no pensi a relacionar l'una amb l'altra. I, sovint, quan davant la irrupció en el llenguatge d'una nova frase o expressió hom, presumint justificadament que no fa sinó substituir-ne una altra, vol pervenir a la coneixença d'aquesta, cal fer un cert esforç d'abstracció i imaginar o recordar una situació adequada, real o fictícia, en què hagi tingut lloc o es pugui produir una elocució espontània tradicional. És el que solem fer quan volem resoldre el problema d'una d'aquestes substitucions lingüístiques. I, en el cas present, la memòria ens ha servit el record de la lectura d'un conte de l'Espinàs.

A partir del que hem dit, cadascú ha de decidir pel seu compte si prefereix dir *prestigi* o *bona imatge*, i *desprestigi* o *mala imatge*. Cal respectar qui es manifesta tributari decidit de la novetat: nosaltres ens decantem per l'expressió prestigiada per l'ús tradicional. Però a molts pot importar de saber quina és l'expressió que arraconen quan opten per la novetat.

Albert Jané